

УДК 343.983:343.344 (477) (045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-10>

Ковальов Василь Володимирович,
кандидат юридичних наук, заступник директора
(Донецький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України,
м. Дніпро)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7172-5832>

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТИПОВИХ СПОСОБІВ УЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ, ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ ТА ВИБУХОВИМИ ПРИСТРОЯМИ

У статті на основі комплексного аналізу наукових джерел і слідчо-судової практики охарактеризовано типові способи учинення незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями, які на пряму залежать від предметів озброєння, а також мети та мотивів злочинців, оскільки майже третина кримінально-протиправних дій мають спонтанний характер і вчиняються без попередньої підготовки.

З'ясовано, що незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями вчиняється такими типовими незаконними способами, як носіння, зберігання, придбання, передача, збут, виготовлення, ремонт. Додатково виокремлено типові способи виведення зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв із законного обігу: розкрадання вогнепальної зброї із Збройних Сил України, Служби воєнізованої охорони та правоохоронних органів; розкрадання вогнепальної зброї й окремих складових частин і механізмів на збройових заводах; кустарне виготовлення вогнепальної зброї; законне придбання зброї з наступною передачею її у руки злочинців; недбале зберігання вогнепальної зброї, контрабандне ввезення зброї та боєприпасів через кордон.

Специфічними джерелами незаконного придбання визначено: привласнення знайдених об'єктів озброєння, безоплатне отримання їх від родичів, друзів та інших осіб, отримання від членів злочинних об'єднань; одержання у спадок і придбання в осіб, котрі здійснювали незаконний продаж.

Ключові слова: зброя, спосіб, носіння, зберігання, придбання, передача, збут, виготовлення, ремонт, розслідування.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні, як і в інших країнах світу, спостерігається тенденція до збільшення кількості незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями. Водночас повномасштабне воєнне вторгнення спричинило стрімке зростання таких кримінально-протиправних дій і появу нових зразків озброєння, у тому числі нетипової вогнепальної зброї, яка надходить на експертизу, та зумовило необхідність введення особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану, що визначає актуальність окресленої проблеми, її наукову, теоретичну та практичну значущість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям статті стали праці вітчизняних учених, котрі займалися питаннями розслідування незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями, таких як В.В. Арешонков, Д.В. Андреев, П.Д. Біленчук, А.О. Волобоєв, А.В. Кофанов, С.П. Мельниченко, А.С. Пашиєва, В.В. Пясковський, М.Г. Щербаківський, Ю.М. Черноус та інші. Здобутки цих та інших науковців містять низку системних положень і висновків, які прямо або опосередковано стосуються предмету статті, проте сучасні реалії зумовлюють потребу в окремому дослідженні способів вчинення незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями.

Мета статті – надання криміналістичної характеристики типовим способам учинення незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями.

Виклад основного матеріалу. Спосіб вчинення кримінального правопорушення – один із центральних елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, що надає найбільший об'єм криміналістичної інформації, дозволяючи зорієнтуватися слідчому в події кримінального правопорушення та визначити оптимальні методи розслідування. Саме спосіб вчинення злочину є тією головною якісною характеристикою діяльності злочинця, яка найтісніше взаємопов'язана із властивостями інших елементів кримінальної протиправної події. Вивчаючи характер актів поведінки, слідчий може вийти на встановлення мотиву та мети злочину, визначити шлях для встановлення психологічного контакту з підозрюваним, обрати для конкретного випадку тактичні прийоми проведення окремих процесуальних дій і вирішити багато інших криміналістичних завдань [1].

На думку М.В. Салтєвського, спосіб вчинення кримінального правопорушення – це комплекс динамічних актів, рухів, що залишають у навколишньому середовищі зміни (сліди) та включають фактори об'єктивного і суб'єктивного характеру [9, с. 424–427].

Більше того, встановлення обставин підготовки до вчинення кримінального правопорушення, безпосеред-

нього його вчинення та приховання слідів злочинної діяльності надає можливість органу досудового розслідування повною мірою відтворити подію, що мала місце у минулому. Встановлення цих обставин як складових елементів поняття «спосіб вчинення кримінального правопорушення» забезпечить повне та комплексне збирання доказів, їх оцінку для забезпечення швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування. Саме завдяки встановленому способу вчинення кримінального правопорушення можуть бути отримані дані про особистісні характеристики злочинця, які можуть проявлятися у його навичках і вміннях, розумовій та інтелектуальній діяльності, фізичній підготовці, психологічному розвитку, впевненості у своїх діях тощо, що певним чином звужує коло підозрюваних осіб і спрямує орган досудового розслідування у тому чи іншому напрямку.

Таким чином, інформація про спосіб вчинення незаконного поведіння зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями є основою для: надання криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, передбаченого ст. 263 Кримінального кодексу України, та виявлення взаємозв'язку між її структурними елементами; побудови слідчих версій; планування досудового розслідування; визначення тактики проведення слідчих (розшукових) дій [8]; проведення заходів із профілактики кримінальних правопорушень [4; 5].

Із позиції криміналістики спосіб вчинення кримінальних правопорушень охоплює безліч ознак, що не мають кримінально-правового значення, але відіграють важливу роль для пошуку слідів і встановлення ознак кримінального правопорушення. Тобто у криміналістичній характеристиці спосіб вчинення досліджується для того, щоб з'ясувати, які сліди залишило кримінальне правопорушення у навколишньому середовищі, де ці сліди потрібно шукати, які вони містять дані щодо особи, котра вчинила кримінальне правопорушення.

Для кримінального правопорушення, передбаченого ст. 263 Кримінального кодексу України, характерна низка способів вчинення [6]. Аналіз слідчо-судової практики показав, що вчинення кримінально-протиправних дій зумовлене видом зброї, а сама структура вчинення незаконного поведіння зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями не завжди є повноструктурною, зокрема, майже третина (26%) кримінальних правопорушень мали спонтанний характер і вчинялися без попередньої підготовки.

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень дозволяє розглянути такі характерні способи вчинення незаконного поведіння зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями, як:

1) Незаконне носіння холодної, вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з їх переміщення, транспортування особою безпосередньо при собі (у руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо) [7].

Під час підготовки до переміщення зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв здійснюється вибір виду транспортування (особисто, у ручній поклажі, у сумці, валізі, під одягом, на автомобільному, залізничному, морському, повітряному транспорті), конкретного засобу та місця розміщення у ньому зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв; засобів маскувального носіння, приховування (шухляд, контейнерів) предметів злочин-

ного посягання; пошук осіб, згодних за винагороду переїстити зброєю (провідників, водіїв-далекобійників); встановлення контактів із працівниками поштових перевізників, транспортних організацій тощо.

Основними місцями приховування об'єктів озброєння під час транспортування у власному, службовому транспортному засобі чи в автотранспорті родичів, друзів, знайомих є: порожнини бамперів; моторний відсік; під кузовом (на мосту або під мостом, на поверхні захисної пластини, між парними колесами); усередині бензобака (попередньо обернувши об'єкти у жиротривкий плівковий матеріал); салон (усередині водійської панелі, багажного відсіку, за обшивкою сидінь, дверей, стелі, підлоги, під сидіннями і всередині інших предметів (у подушці для шиї, іграшки, сумці, портфелі тощо)); одяг пасажирів чи водія; 7) багажне відділення (усередині запасних коліс, коробці інструментів, аптечки та інших предметах, що перевозяться) [3].

2) Незаконне зберігання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні дії, які полягають у володінні (незалежно від тривалості у часі) без відповідного дозволу чи із протроченням його дії будь-яким із зазначених предметів, що перебуває не при особі, а в обраному нею місці.

Характерними місцями незаконного зберігання є власне житло (66%) і прилеглі до нього споруди (14%), територія домоволодіння (7%), житло родичів, друзів, знайомих, близьких осіб (3%) та прилеглі до нього споруди (1%), схованки як у межах населеного пункту (2%), так і поза ним (4%), службове приміщення за місцем роботи (1%), приміщення орендованого житла (1%), власний автотранспорт (2%), а також у повсякденному одязі й у переносних предметах (22%) [3].

3) Незаконне придбання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні дії, пов'язані з їх набуттям (крім викрадення, привласнення, вимагання, заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем) у супереч передбаченому законом порядку – внаслідок купівлі, обміну, привласнення знайденого, одержання як подарунка, на відшкодування боргу тощо.

Специфічними джерелами незаконного придбання є: привласнення знайдених об'єктів озброєння (67%), безоплатне отримання їх від родичів, друзів та інших осіб (8%, із них 1,8% – як подарунок, 1,4% – шляхом обміну), отримання від членів злочинних об'єднань (близько 1%); одержання у спадок (5%) і придбання в осіб, які здійснювали незаконний продаж (21%).

Вивчення судово-слідчої практики свідчить, що незаконне придбання, зберігання та носіння зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв здійснюється як із попередньою підготовкою, так і без неї, залежно від способу набуття цих об'єктів. Спосіб підготовки характеризується здійсненням загальних дій: вибору або пошуку об'єкта озброєння; формування уяви про нього; пошуку каналів збуту (продажу); визначення способу розрахунку; вибору оптимального способу переміщення та маршруту руху; обрання маскувальних засобів.

Вчинення інших (додаткових) дій залежить від конкретно постановленої мети:

а) для власних потреб без одержання матеріальної вигоди: обладнання спеціального місця або предмета-схованки – непомітних суб'єктивно недоступних місць, порожнин у стінах або підлозі, предметів (ап-

течки, коробки з інструментами, футлярів) та об'єктів господарського призначення (хліву, вольєра, санвузла у дворі), а також території домоволодіння (городу, саду, палісадника). Зазвичай це відбувається, якщо злочинець знає особливості влаштування механізму об'єктів озброєння й умови їх зберігання для недопущення втрати ними своїх властивостей, попередньо підготувавши або переобладнавши герметичні ємності для них;

б) для отримання одноразової винагороди: пошук зацікавлених осіб у незаконному придбанні об'єктів озброєння; визначення умов домовленостей; обрання способу передачі (збуту); визначення місця потенційної зустрічі та маршруту руху до нього; вибір методів конспірації;

в) для отримання систематичної винагороди: ретельний пошук і вибір об'єктів озброєння (зазвичай для здійснення їх перепродажу, основним джерелом придбання є купівля цих об'єктів у невідомих осіб через мережу Інтернет із поштовою доставкою); пошук та обладнання додаткових місць зберігання (у разі великої кількості зброї); пошук і вибір співучасників, розподіл ролей і визначення меж домовленостей; пошук покупців і місць можливої зустрічі. Крім цього, злочинець визначає потребу в додаткових заходах конспірації, у транспортному засобі, в обладнанні у ньому спеціальних схованок і враховує час доби [3, с. 68–69].

4) Незаконна передача вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – надання зазначених предметів іншій особі у володіння, для тимчасового зберігання чи використання за цільовим призначенням без передбаченого законом дозволу. Характерними місцями для незаконної передачі є: власне житло та прилегла до нього територія (33%), житло родичів, друзів, близьких осіб (10%), приміщення гаража (12%), службове приміщення за місцем роботи (4,1%), громадські місця (25,6%), інші місця, схованки (15%).

5) Незаконний збут холодної, вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисна передача їх іншій особі поза встановленим порядком шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу тощо.

Вибір способу передачі залежить від місця вчинення незаконного діяння: у людному місці, зокрема на ринку, передача може здійснюватися як одноособово, так і групою осіб із розподілом ролей між ними (продавець, контролер, охоронець тощо), що перебувають у різних місцях і виконують заздалегідь обумовлені дії; передачу можуть здійснювати жінки під прикриттям торгівлі товарами господарського призначення тощо. У такому разі насамперед необхідне спостереження за обстановкою, встановлення всіх учасників кримінального правопорушення та їх функцій, а за нагоди – й фіксація спостережень за допомогою відеокамери; за місцем проживання, посильний або умовний власник, хоч і незаконний, «працює» переважно поодиноці, дотримуючись конспірації та маючи вже сформоване коло «покупців»; там же він зберігає різну зброю та боєприпаси.

6) Незаконне виготовлення холодної зброї – умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з її створення чи перероблення, унаслідок чого вона набуває відповідних характеристик властивостей.

7) Незаконний ремонт холодної зброї – відновлення її характерних властивостей шляхом заміни чи реставрації зношених або непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин і механізмів, унаслідок чого предмети

стають придатними до використання за цільовим призначенням [1, с. 43].

За інформацією Служби безпеки України, попри це існує «тіньовий» ринок, котрий забезпечує поставки практично всіх видів зброї та компонентів для їх виготовлення в обхід чинних регламентів. Йдеться про виготовлення таких матеріалів поза спеціалізованими підприємствами в умовах підпільних лабораторій, цехів тощо, проте конструювання зброї вимагає насамперед спеціальних знань, умінь і навичок для вирішення низки технічних проблем і використання цільового (складного) обладнання, вільний обіг або доступ до якого обмежений законодавчими нормами. Так, із початку року Служба безпеки України припинила роботу чотирьох підпільних майстерень, що виготовляли бойову зброю. Зокрема, було проведено обшук за місцем проживання киянина, котрий організував підпільну майстерню, де займався незаконним виготовленням і відновленням вогнепальної зброї з метою її подальшого збуту. Внаслідок обшуку виявлено та вилучено 2 пістолети-кулемети «кустарного» виробництва, 170 набоїв і 0,3 кг пороху. Окремо виявлено та припинено існування каналу збуту деталей і комплектуючих до вогнепальної зброї іноземного виробництва з-за кордону [2].

Також слід наголосити на способах виведення зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв із законного обігу, серед яких: а) розкрадання вогнепальної зброї зі Збройних Сил, Національної поліції, Служби безпеки України, Служби воєнізованої охорони та ін.; б) розкрадання вогнепальної зброї й окремих складових частин і механізмів на збройових заводах; в) кустарне виготовлення вогнепальної зброї; г) законне придбання нарізної та гладкоствольної спортивної чи мисливської зброї з наступною передачею її у руки злочинців; д) недбале зберігання вогнепальної зброї, є) контрабандне ввезення зброї та боєприпасів через кордон.

Тут варто зазначити, що дані наведені тільки за матеріалами тих кримінальних проваджень, де були встановлені джерела незаконного придбання. Майже 20% таких проваджень взагалі не містять цієї інформації. Фактично у 76% випадків під час досудового розслідування була відсутня можливість установити першочергове джерело (способи) потрапляння об'єктів озброєння до незаконного обігу, а також їхнього попереднього володільця.

Дії із приховування кримінального правопорушення пов'язані єдиним кримінальним протиправним умислом і можуть вчинятися на всіх його етапах: як під час підготовки, вчинення, так і після закінчення протиправного діяння. Способи приховування різноманітні та залежать від способів вчинення, виду, кількості зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв.

Не вдаючись до наукових дискусій, М.Г. Щербаковський і Д.В. Андреев виокремили такі способи приховування кримінального правопорушення: 1) приховування зброї, бойових припасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв, а також їх комплектуючих у речах, одязі та інших предметах (зазвичай заздалегідь вибирається місце для зберігання предметів озброєння та способи їх маскування); 2) знищення слідів кримінального правопорушення: знищення слідів рук; слідів проникнення у приміщення, що охороняється; підпал місця зберігання зброї, психологічний, фізичний вплив або підкуп свідків події; 3) фальсифікація, видалення чи зміна маркування на зразках зброї, бойових припасах, вибухових речовинах і вибухових пристроях; 4) надання завідомо

неправдивих показань або створення неправдивого алібі; 5) маскуванню зброї шляхом розбирання на складові частини, у тому числі представлення її як несправжньої під час переміщення [10, с. 57].

Висновки. На вибір способу вчинення кримінального правопорушення впливають різні чинники, зокрема предмет злочинного посягання, його якісні та кількісні ознаки; можливість вчинення підготовчих дій; наявність співучасників і «спеціальних знань» та ін. Виявлення у процесі досудового розслідування кримінального правопорушення тих або інших детермінуючих чинників способу його вчинення дозволяє слідчому моделювати спосіб дій правопорушника, і навпаки, за змістом конкретних дій можемо судити про чинники, що його зумовили.

Дії, передбачені ст. 263 Кримінального кодексу України, а саме незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями вчиняються такими типовими способами, як: а) незаконне носіння холодної, вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з їх переміщення, транспортування особою безпосередньо при собі (у руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо); б) незаконне зберігання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні дії, котрі полягають у володінні (незалежно від тривалості у часі) без відповідного дозволу чи із простроченням його дії будь-яким із зазначених

предметів, що перебуває не при особі, а в обраному нею місці; в) незаконне придбання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисні дії, пов'язані з їх набуттям (крім викрадення, привласнення, вимагання, заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем) у супереч передбаченому законом порядку – внаслідок купівлі, обміну, привласнення знайденого, одержання як подарунка, на відшкодування боргу тощо; г) незаконна передача вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – надання зазначених предметів іншій особі у володіння, для тимчасового зберігання чи використання за цільовим призначенням без передбаченого законом дозволу; ґ) незаконний збут холодної, вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв – умисна передача їх іншій особі поза встановленим порядком шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу тощо; д) незаконне виготовлення холодної зброї – умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії з її створення чи перероблення, унаслідок чого вона набуває відповідних характерних властивостей; ж) незаконний ремонт холодної зброї – відновлення її характерних властивостей шляхом заміни чи реставрації зношених або непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин і механізмів, унаслідок чого предмети стають придатними до використання за цільовим призначенням.

Список використаних джерел

1. Арешонков В.В. Теоретичні, правові та праксеологічні засади техніко-криміналістичних досліджень у розслідуванні злочинів : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2021. 568 с.
2. В СБУ розповіли, скільки зброї, вибухівки і боєприпасів вилучили з обігу цього року (фото). URL: <https://www.unian.ua/weapons/v-sbu-nazvali-naybilsh-poshirenu-vognepalnu-zbroyu-u-nezakonnomu-obigu-ostanni-novini-11048900.html>.
3. Волобоек А.О. Методика розслідування незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами : дис. ... докт. філософ : 081. Кривий Ріг, 2020. 320 с.
4. Криміналістика : навчальний посібник / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС. 2010. 540 с.
5. Криміналістика : підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Самодін та ін. ; за заг. ред. В.В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
6. Криміналістичні та правові аспекти обігу вогнепальної зброї : посібник / А.В. Кофанов, В.В. Індюкова. Івано-Франківськ : Супрун В.П., 2010. 164 с.
7. Мельниченко С.П. Криміналістична характеристика та особливості розслідування незаконного переміщення вогнепальної зброї : дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2016. 207 с.
8. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : науково-методичні рекомендації / В.В. Кілімчук, К.Л. Бугайчук, В.О. Марялова, Т.П. Матюшкова. Харків, 2018. 101 с.
9. Салтєвський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2008. 588 с.
10. Щербаковський М.Г., Андреев Д.В. Розслідування незаконного обігу зброї : монографія. Харків, 2021. 192 с.

References

1. Areshonkov V.V. (2021). Teoretychni, pravovi ta prakseolohichni zasady tekhniko-kryminalistychnykh doslidzhen u rozsliduvanni zlochyniv: dys. ... dokt. yuryd. nauk [Theoretical, legal and praxeological principles of technical and forensic research in the investigation of crimes: diss. ... doctor of law]: 12.00.09. Kyiv, 568 p. [in Ukrainian]
2. The SBU said how many weapons, explosives and ammunition were withdrawn from circulation this year (photo). Retrieved from: <https://www.unian.ua/weapons/v-sbu-nazvali-naybilsh-poshirenu-vognepalnu-zbroyu-u-nezakonnomu-obigu-ostanni-novini-11048900.html> [in Ukrainian]
3. Voloboev A.O. (2020). Metodyka rozsliduvannia nezakonnogo povodzhennia zi zbroieiu ta boiovymy pryapasamy: dys. ... dok. filosof: 081 – Pravo. [Methodology of investigation of illegal handling of weapons and ammunition: diss. ...dock. philosopher: 081 – Law]. Kryvyi Rih. 320 p. [in Ukrainian]
4. Forensics: education. manual / for general ed. E.V. Pryakhina. Lviv: LvDUVS. 2010. 540 p. [in Ukrainian]
5. Forensics: a textbook / V.V. Pyaskovskiyi, Yu.M. Chornous, A.V. Samodin and others; in general ed. V.V. Pyaskovskiyi. Kharkiv: Pravo, 2020. 752 p. [in Ukrainian]

6. Forensic and legal aspects of firearms circulation: manual / A.V. Kofanov, V.V. Indyukova. Ivano-Frankivsk: Suprun V.P., 2010. 164 p. [in Ukrainian]
7. Melnychenko S.P. (2016). Kryminalistychna kharakterystyka ta osoblyvosti rozsliduvannya nezakonnogo peremishchennia vohnepalnoi zbroi: dys. ... kand. yuryd. nauk [Forensic characteristics and peculiarities of the investigation of illegal transfer of firearms: dissertation. ... candidate law of science]. Dnipro, 207 p. [in Ukrainian]
8. Procedural order and tactical features of investigative (search) actions: science and method. river / V.V. Kilimchuk, K.L. Bugaichuk, V.O. Maryalova, T.P. Matyushkova. Kharkiv, 2018. 101 p. [in Ukrainian]
9. Saltevskiy M.V. (2008). Kryminalistyka (u suchasnomu vykladi): pidruchnyk. [Criminology (in a modern version): textbook. Kyiv: Condor,] 588 p. [in Ukrainian]
10. Scherbakovskiy M.G., Andreev D.V. (2021). Rozsliduvannya nezakonnogo obihu zbroi: monohrafiia [Investigation of illegal arms trafficking: monograph]. Kharkiv, 192 p. [in Ukrainian]

Kovalev Vasyl,

Candidate of Legal Sciences, Deputy Director

(Donetsk Research Expert Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Dnipro)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7172-5832>

CRIMINAL CHARACTERISTICS OF TYPICAL METHODS OF ILLEGAL HANDLING OF WEAPONS, AMMUNITION, EXPLOSIVES AND EXPLOSIVE DEVICES

The article, based on a comprehensive analysis of scientific sources and investigative judicial practice, describes the typical methods of illegal handling of weapons, munitions, explosives and explosive devices, which directly depend on the weapons, as well as the purpose and motives of criminals, since almost a third criminal and illegal actions are spontaneous and committed without prior preparation.

Actions are provided for in Art. 263 of the Criminal Code of Ukraine, namely illegal handling of weapons, ammunition, explosives and explosive devices are committed in the following typical ways: a) illegal carrying of cold weapons, firearms (except for smooth-bore hunting), ammunition, explosives or explosive devices – intentional, acts of their movement, transportation by a person directly with him (in his hands, clothes, bag, special case, vehicle, etc.) committed without the permission provided by law; b) illegal storage of firearms (except for smooth-bore hunting weapons), ammunition, explosives or explosive devices - intentional actions consisting in possession (regardless of the duration) without the appropriate permit or with the expiration date of any of the specified items, that is not with a person, but in a place chosen by him; c) illegal acquisition of firearms (except for smooth-bore hunting weapons), ammunition, explosives or explosive devices – deliberate actions related to their acquisition (except for kidnapping, appropriation, extortion, acquisition through fraud or abuse of official position) contrary to the procedure provided for by law - as a result of purchase, exchange, appropriation of what was found, received as a gift, for debt repayment, etc.; d) illegal transfer of firearms (except for smooth-bore hunting), military supplies, explosives or explosive devices – giving the specified items to another person in possession, for temporary storage or use for the intended purpose without the permission prescribed by law; e) illegal sale of cold weapons, firearms (except for smooth-bore hunting weapons), ammunition, explosives or explosive devices - intentional transfer of them to another person outside of the established order by way of sale, exchange, donation, payment of debt, etc.; e) illegal manufacture of cold weapons – intentional, committed without the permission provided by law for its creation or processing, as a result of which it acquires the corresponding characteristic properties; g) illegal repair of cold weapons – restoration of their characteristic properties by replacing or restoring parts, mechanisms that are worn out or unusable for other reasons, eliminating defects, breakdowns or damages, establishing the normal functioning of various parts and mechanisms, as a result of which the objects become suitable for use for their intended purpose .

In addition, typical methods of removing weapons, ammunition, explosives and explosive devices from legal circulation are highlighted: theft of firearms from the Armed Forces of Ukraine, the Paramilitary Guard Service and law enforcement agencies; theft of firearms and individual components and mechanisms at weapons factories; artisanal production of firearms; legal acquisition of weapons with their subsequent transfer into the hands of criminals; negligent storage of firearms, smuggling of weapons and ammunition across the border.

Specific sources of illegal acquisition are defined as: appropriation of found weapons, obtaining them free of charge from relatives, friends and other persons, obtaining them from members of criminal organizations; inheritance and acquisition from persons who carried out illegal sales.

Key words: *weapon, method, carrying, storage, acquisition, transfer, marketing, production, repair, investigation.*